

ठटीकाँध गाउँपालिकाका उपाध्यक्ष श्री सुस्मिता सिंह ज्यूले
ठटीकाँध गाउँपालिकाको सातौँ गाउँ सभामा प्रस्तुत गर्नुहुने ,

ठटीकाँध गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ को
नीति तथा कार्यक्रम

ठटीकाँध गाउँपालिका, दैलेख
कर्णाली प्रदेश, नेपाल
१० असार, २०७७

**ठाटीकाँध गाउँपालिकाको सातौँ गाउँ सभा समक्ष उपाध्यक्ष श्री सुस्मिता सिंहद्वारा
प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रम**

**यस ठाटीकाँध गाउँपालिकाको गरिमामय सातौँ गाउँ सभाका
अध्यक्ष ज्यू,**

वडा अध्यक्ष ज्यूहरु, गाउँ कार्यपालिकाका सदस्य तथा गाउँ सभाका सदस्य ज्यूहरु,

यस ठाटीकाँध गाउँपालिकाको गरिमामय सातौँ गाउँ सभामा गाउँपालिकाको उपाध्यक्षको हैसियतले आ.व.२०७७/०७८ को नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्ने अवसर प्राप्त भएकोमा मलाई अत्यन्त खुशी लागेको छ । यस महत्वपूर्ण घडीमा सर्वप्रथम संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र प्राप्तिका विभिन्न चरणमा देशका विभिन्न भागबाट शाहदत प्राप्त गुर्न हुने सम्पूर्ण ज्ञात अज्ञात शहिदहरु प्रति हार्दिक श्रदान्जली अर्पण गर्न चाहन्छु । हाल विश्वव्यापी महामारीको रुपमा फैलिएको कोरोना भाईरस कोभिड १९ को संक्रमण रोकथाम, नियन्त्रण तथा लकडाउन व्यवस्थापनमा आफ्नो जीउ ज्यानको प्रवाह नगरी खटिनु भई यस गाउँपालिकामा संक्रमण फैलिनबाट रोक्न सहयोग गर्नुहुने सम्पूर्ण जनप्रतिनिधी, स्वास्थ्यकर्मी, कर्मचारी, सुरक्षाकर्मी, स्वयंसेवक तथा राजनैतिक दल लगायत प्रत्यक्ष अप्रत्यक्षरुपमा सहयोग गर्ने विभिन्न संघ संस्था, निकाय तथा व्यक्तित्वहरुप्रति उच्च सम्मानका साथै हार्दिक आभार प्रकट गर्दछु । यस महामारीको गाउँपालिकामा संक्रमण रोकथाम तथा नियन्त्रणमा आगामी दिनमा यहाँहरुको निरन्तर अमूल्य सहयोगको अपेक्षा गर्दछु ।

नेपालको सविधान तथा स्थानीय सरकार संचालन ऐन,२०७४ र यस ठाटीकाँध गाउँपालिकाले निर्माण गरेको ऐन तथा कार्यविधि र संघीय तथा प्रदेशले पटक पटक जारी गरेका आदेश एवं परिपत्र र नेपाल सरकारले जारी गरेको सार्वजनिक खर्चमा मितव्ययिता र प्रभावकारिता कायम गर्ने सम्बन्धि नीतिगत मार्गदर्शन, २०७५ समेतमा भएको व्यवस्था तथा प्रक्रियालाई अवलम्बन गरी सहभागिता मूलक ढंगले यो नीति तथा कार्यक्रम तयार गरेको छु ।

सभाका अध्यक्ष तथा सदस्यज्यूहरु,

यस गरिमामय सभामा प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रमहरुले निर्दिष्ट गरेका लक्ष्य र उद्देश्यहरुबाट प्राप्त मार्गदर्शन, सहस्राब्दी र दिगो विकास लक्ष्य, क्षेत्रगत तथा राष्ट्रिय नीतिहरु एवम योजना तर्जुमाका क्रममा विभिन्न तहबाट प्राप्त हुन आएका सुभावहरु विगत तथा चालु आ.व. का नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन बाट प्राप्त उपलब्धिहरु समेतका आधारमा आगामी आ.व. ०७७/०७८ का लागि यो नीति तथा कार्यक्रम तयार पारिएको छ । यस नीति तथा कार्यक्रमको कार्यान्वयन बाट गाउँपालिकाले लक्षित गरेका उद्देश्यहरु हासिल गर्नका साथै संघ तथा प्रदेशको लक्ष्य समेत हासिल गर्न टेवा पुग्ने विश्वास लिइएको छ ।

राजश्व परिचालनलाई प्रभावकारी बनाउन र करको दायरालाई फराकिलो पार्न एकीकृत सम्पत्ति करलाई प्रमुख आधारका रूपमा लिदै अन्य करहरुलाई वस्तुगत विश्लेषणका आधारमा समेट्दै र परिमार्जन गर्दै जाने, कर प्रशासनलाई सूचना प्रविधिमा आधारित र करदाता मैत्री बनाईदै लगिनेछ र यसका लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाइने छ ।

विश्वव्यापी महामारीको रूपमा फैलिएको कोरोना भाईरस कोभिड १९ को संक्रमणका कारण मुलुक अहिले प्रभावित भईरहेको छ । यसको प्रभाव दैलेख जिल्ला लगायत यस गाउँपालिकामा पनि देखा परिसकेकोले त्यसको व्यवस्थापन तथा लामो समय पश्चात स्थानीय तहमा जनप्रतिनिधिहरु निर्वाचित भई आउनु भएको र जनताको स्थानीय सरकार प्रति बढ्दो आकांक्षा, उपलब्धश्रोत र साधनको सिमितताका बाबजुद पनि सम्बन्धित सरोकारवालाहरु सँग विभिन्न चरणमा अन्तरक्रिया गरी उपलब्ध श्रोत र साधनको प्रयोगबाट अधिकतम विकासको प्रतिफल विभिन्न क्षेत्र र वर्गका जनता बीच पुऱ्याउने कोशिस गरिएको छ । जनआकांक्षा र स्थानीय आवश्यकता बीच तालमेल मिलाई अधिकतम लागत सहभागिता प्राप्त हुने, पिछडिएका जाती, जनजाती, दलित उत्पीडित, महिला, बालबालिका, आदिवासी, आदिका क्षेत्रमा सरकारी, निजी तथा गैर सरकारी क्षेत्रको समन्वयमा चालु आ.व. ०७७/०७८ को विनियोजन गर्ने प्रयास गरिएको छ ।

सभाअध्यक्ष तथा सभाका सदस्यज्यूहरु,

अब म यस गाउँपालिकाको हालको विद्यमान सवल पक्ष तथा दुर्बल पक्ष अनुसार र चुनौतीको बारेमा प्रस्तुत गर्न अनुमती चाहन्छु ।

विद्यमान अवस्थाको समिक्षा

सवल पक्ष:

१. जडीवुटी जन्ने उद्योगहरुको स्थापना गरी रोजगारी सिर्जना गर्न सकिने ।
२. पर्यटन क्षेत्रको विस्तार र रामघाट ठाटीकाँध हुदै कालिकोट हुम्ला, जुम्ला, मुगु सम्मको ग्रामिण सडक पदमार्ग निर्माण गर्ने सकिने ।
३. जलविद्युत उत्पादन गर्न सकिने ।
४. प्यारागलाईडिङ्ग, वन्जिजम्प जस्ता साहसी कृयाकलापहरु संचालन गर्ने प्रशस्त स्थानहरु रहेकोले पर्यटकलाई भित्राउन सकिने ।
५. कृषि, पशुपालन जस्ता क्षेत्रमा विशिष्टिकृत तथा पकेट क्षेत्रको रुपमा विकास गर्न सकिने ।
६. काष्ठकला सम्बन्धि उद्योग संचालन गर्न सकिने ।
७. खनिज पदार्थ उत्खनन र खनिज जन्य उद्योगहरु संचालन गर्न सकिने ।
८. जलविद्युत उत्पादनमा प्रचुर संभावना रहेको ।
८. बिजारे, जौचौर, धनकोट, खुडखुडी जस्ता ग्रामिण क्षेत्रमा होम स्टे संचालन गर्ने सम्भावना रहेको ।
९. यस गाउँपालिकाका छ ओटै वडामा वेमौसमी तरकारी उत्पादनको प्रचुर सम्भावना रहेको छ ।

कमजोर पक्ष :

१. आर्थिक विकासका लागि पूर्वाधार सडक तथा विजुली वत्तीको पहुच नहुनु ।
२. व्यवसायीक फलफूल,तरकारी खेती तथा अन्नवालीको अभाव ।
३. आधुनिक कृषि प्रणालीमा आवद्ध हुन नसक्नु ।
४. वेरोजगारी समस्या ले युवाहरुको पलायन हुनु ।
५. वन विनास हुदै जानु ।
६. खेतीयोग्य जमिनमा सिचाईको पहुँच नहुनु ।
७. निर्वाहमूखी, परम्परागत र मौसमी खेतीमा निर्भर हुनु ।

अवसरहरु:

शिक्षा, स्वास्थ्य, सुरक्षा, स्वच्छ पिउने पानी, कृषि, पशुपालन, व्यापार व्यवसाय, फलफूल खेती को प्रभावकारी ढंगले व्यवस्थापन गर्न सके गरीवी निवारण भइ जनताको जीवन स्तरमा सुधार हुने देखिन्छ । यस वाहेक यहाँका अवसरहरु यसप्रकार छन् ।

१. जलविद्युत आयोजनाको विकास
२. आर्थिक केन्द्रको विकास
३. कृषि तथा पशु पंक्षी पकेट क्षेत्र र जोनको विकास
४. पर्यटन क्षेत्रको विकास
५. वन, जडीवुटी, खानी जस्ता प्राकृतिक श्रोतसाधनको दिगो उपयोग गरी आर्थिक सम्बृद्धि हासिल गर्न सकिने ।
६. स्वास्थ्य क्षेत्रमा सुधार गरी नमूना गाउँपालिका बनाउन सकिने

चुनौतिहरु

- गाउँपालिकाको संस्थागत, प्राविधिक क्षमता र श्रोत परिचालन गरी क्षमताको विकास गर्न ।
- कर्मचारीको व्यवस्थापन गरी जनताले पाउने सुविधा सहज रूपमा प्रदान गर्न ।
- आयोजनाहरुको कमजोर तयारी, कमजोर व्यवस्थापकीय, वित्तीय र प्राविधिक क्षमता ।
- कानुनी, नीतिगत र प्रक्रियागत भ्रनभटलाई कम गर्न ।
- भ्रष्टाचार नियन्त्रण गरी सुशासन कायम गर्न ।
- घरेलु हिंसा, मदिरा सेवन, बालविवाह, छुवाछुत छाउपडी प्रथालाई निमूल गर्न ।
- रोजगारी सृजना गरी जनशक्तिको विदेश पलायन रोक्न ।
- सरकारका नीति र जनचाहाना विचको तारतम्ये मिलाउन ।
- जनताको विकास प्रतिको बढ्दो चाहाना पुरा गर्न ।
- आन्तरिक श्रोतको परिचालन गर्न ।
- महामारी जन्य रोग नियन्त्रण तथा विपद् व्यवस्थापनमा जनशक्ति तथा पूर्वाधार व्यवस्थापन गर्न ।

२. चालु आ.व ०७६/०७७ को समिक्षा

यस आ.व. ०७६/०७७ कोगाउँसभा बाट पारित नीति नियम तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनको पक्ष मध्यम रहेको छ । यस आ.व मा महत्वपूर्ण विकास निर्माणका

कार्यहरु रामघाट ठाटीकाँध सडक मा ग्रयाभिलिड कार्यको शुरुवात, RVWRMP र ठाटीकाँध गाउँपालिकाको साभेदारीमा बृहत् जडाया खानेपानी आयोजना र नुवावन खानेपानी आयोजना तथा प्रदेश सरकार संगको साभेदारीमा बृहत् माभखर्क खानेपानी आयोजना सम्पन्न हुने चरणमा, अन्य पूर्वाधार विकासमा गाउँपालिका तथा प्रदेश सरकार र संघीय सरकार विचको सहकार्यमा प्रगति मध्यम स्तर रहयो । ठाटीकाँध गाउँपालिकाको एकल प्रयासमा गाउँपालिकाका विभिन्न सडक संजालको विस्तार हुनुका साथै विषयगत शाखामा पर्याप्त कर्मचारी नभएकोले विषयगत क्षेत्रका क्रियाकलापहरु ठाटीकाँध गाउँपालिकाले लगेका सम्पूर्ण उद्देश्य प्राप्त गर्न नसकेपनि विकास निर्माणको आधार तयार गरेका छन् । राजश्व संकलनले लक्ष्य प्राप्त गर्न सकेको अवस्था छैन ।

तर स्थानीय तहको निर्वाचन प्रश्चात जनप्रतिनिधिहरुका उपस्थितिका कारण विगतका जस्तो राजनितिक शून्यता रहेन । निर्णय प्रक्रियाले निरन्तरता पायो । विकास निर्माणमा आम सहभागिता रहयो । कर्मचारीहरुको कार्यबोभमा कमी आयो, यस गाउँपालिकाले क्रमश आफ्नो गतिविधिलाई विस्तार गर्दै लगेको छ । संस्थागत सदृढीकरण गर्दै व्यवस्थापकीय आधार मजबुत बनाउदै अघि बढेको छ ।

आ.व. २०७७/०७८ का नीति तथा कार्यक्रमहरु

सभाअध्यक्ष तथा सभाका सदस्यज्यूहरु,

“व्यावसायिक शिक्षा, स्वास्थ्य कृषि र पूर्वाधार ठाटीकाँध गाउँपालिकाको समृद्धिका आधार” भन्ने नाराका साथ अब म यस ठाटीकाँध गाउँपालिकाको आगामी आ.व.२०७७/२०७८ को नीति तथा कार्यक्रम यहाँहरु समक्ष पेश गर्दछु ।

नीति तथा कार्यक्रमका उद्देश्यहरु

१. यस ठाटीकाँध गाउँपालिकाको बजार एवम् ग्रामिण क्षेत्रबीच अन्तर सम्बन्धित आयोजनाहरु कार्यान्वयन गरी ग्रामिण क्षेत्रका वासिन्दाहरुको बजार क्षेत्र तथा केन्द्र सम्मको पहुँच बढाई आयमूलक रोजगारीका अवस्थाहरु सृजना गर्दै गरीवी न्यूनिकरण गरिने छ ।
२. विकासको मूलधारमा आउन नसकेका ग्रामिण वासीहरुमा सचेतना अभिवृद्धि गर्दै सीपमूलक र आयमूलक कार्यक्रम मार्फत जीवन स्तरमा सुधार ल्याइने छ ।
३. जनसहभागिता तथा लागत सहभागिताका आधारमा भौतिक पूर्वाधार निर्माणका योजनाहरुलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

४. साविक विशाला अन्तर्गत रहेको धनकोट र खुडखुडी लाई ग्रामिण पर्यटकीय क्षेत्रको रूपमा विकास गर्न होमस्टे संचालनमा ल्याउन प्रेरित गरिनेछ ।
५. सम्पूर्ण सार्वजनिक जग्गा ताल तलैया, वनजंगल र नदीनाला लगायत सम्पूर्ण सार्वजनिक सम्पतिको संरक्षण गरिनेछ ।
६. ग्रामिण गरिबी उन्मूलनका कार्यक्रम अगाडि बढाइने छ । प्रत्येक वडामा नागरिक सचेतना केन्द्र स्थापना गरी विपन्न महिलाहरुको आयस्तरमा सुधार ल्याइनेछ ।
७. सामाजिक स्थितिमा सुधार ल्याउन शिक्षा, स्वास्थ्य,खानेपानी, सरसफाई , सौर्यउर्जा, विद्युतीकरण सुविधाहरुको वृद्धि गरिने छ ।
८. ग्रामिण क्षेत्र भित्र रहेका पिछडिएका जाती, जनजाती एवं अन्य वर्गका आमा र शिशुको स्वास्थ्यलाई ध्यानमा राखि मातृ शिशु स्याहार कार्यक्रम अन्तर्गत प्रोत्साहन भत्ता उपलब्ध गराइनेछ ।
९. ठाटीकाँध,वाँहाकोट, अंगालडाडा, अधिकारीचौर र मटेला बजारलाई व्यापारिक केन्द्रको रूपमा विस्तार गर्दै उक्त क्षेत्रमा मासु पसल, तरकारी पसल, तथा हाटबजारलाई व्यावस्थित गर्न आवश्यक प्रकृया अगाडि बढाइनेछ ।
१०. यसै आ.व. मा सबै वडा कार्यालयहरुका केन्द्र तोकी कार्यालयहरु संचालन गर्ने र भवन निर्माणका लागि जग्गा व्यवस्थापन गर्न पहल गरिनेछ ।
- ११.दिगो र निरन्तर विकासलाई ध्यानमा राखि महत्वपूर्ण आयोजनाहरुलाईअगाडि बढाइनेछ । यस्ता आयोजनाहरु निर्माण गर्दा उपभोक्ता समिति र निर्माण कम्पनीबाट काम गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१२. सामुदायिक विद्यालयहरुको स्तर उन्नति गर्दै शिक्षालाई व्यावसायिक र प्रतिस्पर्धी बनाइनेछ ।
१३. फोहोरमैला व्यवस्थापन र ल्याण्ड फिल्ड साईडको स्थान छनोट र सम्भाव्यता अध्ययनलाई अगाडि बढाइनेछ ।
१४. स्वास्थ्य केन्द्रहरुको आवश्यक स्तर उन्नति गर्दै चाहिने उपकरणहरुको सुनिश्चितता गरिनेछ ।
१५. कृषि क्षेत्रको विकासको लागि कृषिका पकेट क्षेत्रहरु निर्धारण गरी व्यावसायिक खेतीलाई प्रोत्साहन दिइनेछ ।
१६. एक करोड भन्दा ठुला आयोजनाहरु संचालन गर्दा सम्भाव्यताको अध्ययन गरी वातावरणमा कम क्षति हुने गरी वातावरण मैत्री आयोजनाहरु संचालन गरिनेछ ।

१७. पूर्वाधार निर्माणमा यसै वर्ष देखि भवन निर्माण आचारसंहिता लागु गरी भूकम्प प्रतिरोधी पूर्वाधार निर्माण प्रक्रिया शुरु गरिने छ । सो सम्बन्धमा आवश्यक पर्ने जनशक्तिलाई तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।

१८. एकीकृत सम्पति करलाई राजश्व संकलनको मुल आधार मानी यसै आ.व. बाट प्रारम्भ गरिनेछ ।

१९. न्यायिक समितिलाई थप प्रभावकारी बनाउने नीति लिइनेछ ।

२०. जेण्डर, छाउपडी, बालविवाह, जातीय विभेद न्युनिकरण सम्बन्धी अभियान संचालन गरिने छ ।

२१. यस गाउँपालिकाको आवधिक योजना, Village Profile, DPR तयार गरि योजना बद्ध रुपमा विकास गरिने छ ।

२२. ठाटीकाँध गाउँपालिका भित्र रहेको हालसम्मको मालपोत करमा लाग्ने दस्तुरको जरीवाना मिनाह गरि मालपोत कर उठाउने कार्य अगाडि बढाइनेछ ।

२३. विश्वव्यापी महामारीको रुपमा फैलिएको कोरोना भाइरस कोभिड १९ को कारण रोजगारी गुमाएका तथा भारत लगायत अन्य मुलुकबाट फिर्ता भएका कामदार तथा श्रमिक नागरिकहरुको सुरक्षा गरिने ।

सभाअध्यक्ष तथा सभाका सदस्यज्यूहरु,

अब म विभिन्न विषय क्षेत्रगत नीति तथा कार्यक्रमहरु यहाँ हरु समक्ष पेश गर्दछु ।

१.(क)कोरोना भाइरस कोभिड १९ को संक्रमण रोकथाम नियन्त्रण सम्बन्धी नीति : विश्वव्यापी महामारीको रुपमा फैलिएको कोरोना भाइरस कोभिड १९ को संक्रमण नियन्त्रण तथा कोभिड १९ बाट प्रभावित नागरिकको सुरक्षाका लागि देहाय वमोजिमको नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

➤ कोभिड १९ को संक्रमण रोकथाम, नियन्त्रण व्यवस्थापनका लागि विषयक्षेत्रगत रुपमा विशेष कार्ययोजना बनाई कर्णाली प्रदेश सरकार तथा नेपाल सरकार लगायत अन्य विकास साभेदारसँगको सहकार्यमा कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

➤ कोभिड १९ को रोकथाम तथा नियन्त्रण व्यवस्थापनका लागि विषय क्षेत्रगत रुपमा संस्थागत क्षमता विकासका कार्यक्रम बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।

- यस गाउँपालिकामा रहेको प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र लकान्द्रमा एक सुविधा सम्पन्न आइसोलेशन भवन यथाशिघ्र निर्माण गरी संचालन गरिनेछ । सोको व्यवस्थापनका लागि आवश्यक डाक्टर लगायतका जनशक्ति व्यवस्थापनका लागि कर्णाली प्रदेश सरकार तथा नेपाल सरकार सँग समन्वय गरिनेछ ।
- विश्वव्यापी महामारीको रुपमा फैलिएको कोरोना भाइरस कोभिड १९ बाट प्रभावित श्रमिक तथा कामदार नागरिकहरु तथा वैदेशिक रोजगारी बाट फर्किएका नागरिकको सुरक्षाका लागि आय आर्जनमा आधारित कार्यक्रम बनाई यसै आ.व. बाट लागु गरिनेछ ।
- विषय क्षेत्रगत रुपमा परिचालन गरिने कार्यक्रमहरुलाई विपद जोखिम न्यूनिकरण सँग सम्वन्धित बनाई कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- आ.व. २०७७/०७८ मा संचालन गरिने कार्यक्रमहरुलाई कोरोना भाइरस कोभिड १९ को संक्रमण रोकथाम नियन्त्रण सँग सम्वद्ध गराई कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- कोरोना भाइरस कोभिड १९ को संक्रमण रोकथामका लागि नेपाल सरकारले लगाएको लकडाउनका कारण प्रभावित नागरिकहरुलाई जीविकोपार्जनमा आवद्ध गराउन कृषि क्षेत्रमा विशेष लगानीको प्याकेज बनाई आत्मनिर्भर गराइनेछ ।
- खानेपानी तथा सरसफाईमा व्यवहार परिवर्तनका लागि विशेष कार्यक्रम बनाइ कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- गाउँपालिका तथा अन्य विकास साभेदार निकायद्वारा संचालन गरिने हरेक क्रियाकलापमा विपद् व्यवस्थापन, सरसफाई सम्वन्धि वानी व्यवहार परिवर्तन तथा कोरोना भाइरस कोभिड १९ को संक्रमण व्यवस्थापन सम्वन्धि विषय अनिवार्य सम्वोधन हुने गरी क्रियाकलाप संचालन गर्ने नीति अवलम्बन गरिने छ ।
- यस गाउँपालिका भित्रका सम्पूर्ण स्वास्थ्य तथा शैक्षिक संस्थाहरुलाई खानेपानी तथा सरसफाई सुविधायुक्त बनाउने व्यवस्था मिलाइनेछ र सबै सार्वजनिक कार्यालय, शैक्षिक तथा स्वास्थ्य संस्थाहरुमा सुविधा सम्पन्न प्रविधि युक्त कन्ट्याक्टलेस हात धुने स्थान तथा खानेपानी धारा निर्माण गर्ने कार्यलाई उच्च प्राथमिकतामा राखि यसै बर्ष देखि कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

- यस गाउँपालिकाको आ.व.२०७७/०७८ को बजेट तथा कार्यक्रममा कोभिड नियन्त्रण तथा व्यवस्थापनलाई विशेष प्राथमिकता दिइनेछ ।
- गाउँपालिका पूर्ण सरसफाई कार्यक्रम र विभिन्न साभेदार निकायको साभेदारीमा सरसफाईमा व्यवहार परिवर्तन सम्बन्धी संचार क्रियाकलाप, सचेतना अभिवृद्धि तथा सरसफाई सम्बन्धी सामाग्री वितरण लगायतका क्रियाकलाप संचालनको व्यवस्था मिलाइनेछ ।

२. (क) आर्थिक विकास:

१. कृषि:

यस गाउँपालिकाको समृद्धिको पहिलो आधार भएकाले यस क्षेत्रमा कृषिको महत्व उल्लेखनीय छ । तसर्थ कृषि उत्पादनमा बृद्धि गरी राष्ट्रिय लक्ष्य प्राप्त गर्न निम्न अनुसारका नीतिहरु अवलम्बन गरिएको छ ।

१. अर्गानिक कृषि उत्पादन नीति अवलम्बन गरी कृषि पेशालाई सम्मानित, मार्यादित र कृषकलाई आत्मनिर्भर बनाई कृषिमा आश्रित जनताको जीवनस्तर सुधार गर्न नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार तथा अन्य विकास साभेदार निकाय संगको साभेदारीमा कृषि क्षेत्रको विकासको नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
२. तरकारी तथा अन्नबालीको भण्डारण गर्न सबै पक्षको सहभागितामा गाउँपालिका स्तरीय सीत भण्डार तथा गृह निर्माण प्रकृयाका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।
३. विभिन्न उपभोग्य बस्तुहरुमा आत्मनिर्भर बन्न कृषि उत्पादन पकेटक्षेत्रहरुको निर्धारण गरी कृषि क्षेत्रको विकासका लागि पहल गरिनेछ ।
४. कृषि अनुसन्धान केन्द्रको समन्वयमा कृषिका विविध विषयगत क्षेत्रको अध्ययन गर्ने कार्यलाई थालनी गरिनेछ ।
५. कृषि तथा पशु विमा कार्यक्रमलाई प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न आवश्यक पहल गरिनेछ ।
६. कृषकहरुलाई आवश्यक पर्ने वीउ उत्पादनलाई बढावा दिन मुल विउबाट विउ उत्पादन कार्यक्रममा प्रोत्साहन दिई उन्नत वीउ वितरण र पशुको नस्ल सुधारका लागि अनुदानको व्यवस्था गरिने छ ।
७. प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकिकरण परियोजनालाई यसै आ.व. बाट लागु गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
८. उच्च मूल्यका कृषि बस्तु उत्पादन र बजार व्यवस्थापनमा विषेश जोड दिइनेछ ।

९. एक गाउँ एक नमुना कृषि उत्पादन ब्लक तथा कृषि पकेट क्षेत्र निर्धारण गरी कृषि जन्य वस्तुको निर्यात व्यापारलाई प्रोत्साहन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
१०. गाउँपालिकाको माथिलो भूभागलाई अलैची, किवी आदिको पकेट क्षेत्र, तल्लो भूभागलाई आँप, कागती तथा अन्य सम्भाव्य फलफूल पकेट क्षेत्र र अन्य सम्भावित भूभागलाई तरकारी पकेट क्षेत्रको रूपमा विकास गर्न नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार तथा अन्य विकास साभेदार निकाय संग सहकार्य गर्ने नीति लिइनेछ । यसको लागि तत्काल सम्भाव्यता अध्ययन गरी लागु गरिनेछ ।

११. पशु नस्ल सुधारका लागि कृत्रिम गर्भाधान कार्यक्रम संचालन गरिनेछ। पशु आहारका लागि घाँस खेतीको कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । पशु स्वास्थ्यका लागि औषधी उपचारको व्यवस्था गरिनेछ । उत्पादित पशुपंछी जन्य उत्पादनको उचित बजारीकरणको प्रबन्ध मिलाइनेछ । कृषक तथा पशु स्वास्थ्य सेवा प्राविधिकहरुको क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

१२. गाउँपालिका भित्रका पशुपंक्षी फर्म, मासु पसल, एग्रोभेट पसलहरु दर्ता गरी नियमन गरिनेछ ।

१३. एक गाउँ एक कृषि तथा पशु प्राविधिक कार्यक्रमलाई बढावा दिइनेछ ।

१४. कृषि क्षेत्रलाई पर्यटन आकर्षणको क्षेत्रको रूपमा विकास गर्ने गरि कार्यक्रम संचालन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

१४. कृषि जैविक विविधता संरक्षणका लागि लोपोन्मुख रैथाने जातहरुको विस्तार तथा संरक्षण का लागि विशेष प्रोत्साहन गरिनेछ ।

१५. कृषि उत्पादन बृद्धिका लागि साना सिचाई आयोजनाहरुलाई निर्माण र मर्मतमा विशेष जोड दिइनेछ । यसका लागि साभेदार निकाय तथा संघ संस्थाहरु संग सहकार्य गरिनेछ ।

१६. अर्गानिक तरकारी वाली र फलफूल उत्पादन कार्यक्रम लाई विशेष जोड दिइनेछ ।

१७. निर्वाहमुखी कृषिलाई व्यवसायमुखी तर्फ बढाईनेछ ।

१८. कृषि तथा पशु जन्य उच्चम विकासका माध्यमबाट स्थानिय स्रोत परिचालन गरि स्थानिय स्तरमै बजारको माग सम्बोधन हुने गरी कार्यक्रम बनाई आयात व्यापारलाई निरुत्साहित गर्न आवश्यक पहल गरिनेछ ।

१९. बाहिरबाट आयातित तरकारीहरुमा कर लगाई स्थानिय उत्पादनको मूल्य समायोजन, मूल्य सूची निर्धारण तथा बजारिकरण बृद्धि गरिनेछ ।

२०. किसान द्वारा उत्पादित कृषि तथा पशुजन्य उत्पादनमा हुने क्षति न्यूनिकरणका लागि वाली एवम् पशु विमा कार्यक्रम बनाई यसै वर्ष देखि कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
२१. उत्पादित कृषि वस्तुहरुको बजारीकरणका लागि गाउँपालिकाको छुट्टै संयन्त्र बनाई परिचालन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ । यसको थप व्यवस्थापनको लागि कृषि बजार व्यवस्थापन सहकारीको सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ ।
२२. खाद्य सुरक्षा र पोषण स्थितिमा सुधारका लागि बाँझो जग्गा उपयोग, जग्गा तथा गरा सुधार एवम् कृषि क्षेत्र विशेष आय आर्जन मूलक खाद्य तथा पोषण सुरक्षा कार्यक्रम बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।
२३. कृषि तथा पशुपंक्षी उद्योग, फार्म तथा समूह दर्ता प्रक्रियालाई सरल तथा सहज बनाई लागु गरिनेछ र सामुहिक उत्पादनमा विशेष प्रोत्साहन र अनुदानको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
२४. साना सिंचाई आयोजनाको विकास तथा विस्तारमा अनुदान व्यवस्था मिलाइनेछ ।
२५. यस गाउँपालिकाका सम्पूर्ण घरधुरीमा अनिवार्य करेसाबारी निर्माणको नीति लिइनेछ ।
२६. मागमा आधारित कृषि तथा पशु जन्य उत्पादन कार्यक्रम तथा कृषक प्रोत्साहन कार्यक्रम लागु गरिनेछ ।
२७. अनउत्पादक खाली जग्गामा खर्क सुधार कार्यक्रम लागु गरिनेछ ।
२८. रैथाने जातका कृषि तथा पशुपंक्षी को संरक्षण, प्रवर्धन तथा विकास गरिनेछ ।
२९. मागमा आधारित कृषि तथा पशुजन्य उद्यम स्थापनाका लागि अनुदान दिने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
३०. कृषि तथा पशु पंक्षी क्षेत्रमा लाग्ने महामारी नियन्त्रणको विशेष प्रतिकार्य कार्यक्रम बनाई लागु गरिनेछ । पशुपंक्षीमा लाग्ने महामारी रोग विरुद्ध खोप सेवा संचालन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
३१. पशु पंक्षीमा कृत्रिम गर्भाधान सेवा संचालन गरिनेछ ।
३२. बाह्य परजीवि नियन्त्रणका लागि एक वडा एक डीपीन ट्याङ्क निर्माण गर्न पहल गरिनेछ ।
३३. छिमेकी आठवीस नगरपालिका संगको साभ्केदारीमा संभावित क्षेत्रलाई बाखाजोनको रुपमा विकास गर्न पहल गरिनेछ ।

३४. पशु पंक्षी बन्ध्याकरण सेवा विस्तारका लागि एल.आर.पी. परिचालन,प्रविधि हस्तान्तरण तथा एल.आर.पी.प्रोत्साहन नीति लिइनेछ ।

३५. जैविक मल संरक्षणका लागि आवश्यक कार्यक्रम बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ, र गोठ खोर सुधार तथा भकारो सुधार कार्यक्रममा विशेष अनुदानको नीति लिइनेछ ।

३६. यस गाउँपालिका भित्रका मासु पसल सुधारको कार्यक्रम बनाई कार्यान्वयनकमा लागि साभेदारी गरिनेछ ।

३७.बाखा तथा भैँसीको नश्ल सुधारका लागि अनुदानमा आधारित मुर्दा भैँसी तथा रांघा र बयर बाखा तथा वोका विशेष कार्यक्रम बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।

३८. प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजनासंगको साभेदारीमा भैँसीको साना व्यवसायिक कृषि उत्पादन केन्द्र (पकेट) विकास कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

रणनीति:-

- गाउँपालिकाका सबै वडाहरुमा प्राविधिकहरुको सँलग्नतामा हिउँदे,वर्षे तथा वाह्रै महिना उत्पादन हुने खाधान्न तरकारी तथा नगदेवालीको DEMO प्रदर्शनीको कार्यक्रम ल्याईनेछ ।
- यस गाउँपालिकालाई ३ वर्षभित्र खाधान्न तरकारी तथा नगदेवालीमा आत्मनिर्भर बनाईनेछ ।
- उच्च तहको प्राविधिकलाई यस कार्यक्रममा सँलग्न गराई निजबाट ३ वर्षको कारार गरिनेछ ।सोकोलागि यसै वर्ष बजेट सहितको कार्यक्रम ल्याईनेछ ।
- यस वर्षदेखि आब ०७६।७७ ,०७७।७८ र ०७८।७९ यी ३ वर्षहरु लाई व्यवसायी कृषि वर्षको रुपमा मनाईनेछ ।
- सबै वडाहरुमा जग्गा सुधार, गरा सुधार तथा भकारो सुधार कार्यक्रम ल्याईनेछ ।
- पशुपालन व्यवसायलाई व्यवसायीमुखी बनाईनेछ । दुग्ध उत्पादनगरि गाउँपालिकालाई आत्मनिर्भर बनाईनेछ । दुधालु जर्सी गाई तथा मुर्दा भैँसी र बयर बखाको नश्ल सुधार गरिनेछ ।

२. औद्योगिक नीति:

यस गाउँपालिकामा परम्परागत कुटीर उद्योग बाहेक कुनै पनि उद्योग धन्दा संचालनमा नरहेको र उद्योग क्षेत्रमा न्यून लगानी रहेकाले प्राप्त श्रोत साधानको समुचित प्रयोग गरी राष्ट्रिय औद्योगिक नीतिलाई टेवा पुग्ने गरी देहायकानीतिहरु अवलम्बन गरिएको छ ।

१. साना तथा घरेलु उद्योगहरूलाई विकास एवम् विस्तार गर्न विभिन्न किसिमका व्यावसायिक सिपमूलक तालिमहरूको संचालनमा निरन्तरता दिइनेछ ।
२. मझौला तथा ठुला उद्योगहरूको स्थापना गर्न नेपाल सरकारको औद्योगिक नीति अनुरूप विभिन्न कार्य अघि बढाइनेछ । साना तथा मझौला उद्योग ग्राम स्थापनाका लागि सम्भाव्यता अध्ययन गरी लगानीकर्तालाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
३. खानीजन्य उद्योग (निलम, फलाम, तामा) को पहिचान र उत्खननका लागि सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने नीति अवलम्बन गरिने छ । यस कार्यका लागि प्रदेश सरकार, नेपाल सरकार तथा सम्वद्ध निकाय संग सहयोगका लागि अनुरोध गरिनेछ ।
४. कृषि क्षेत्रमा लगानी प्रवर्द्धन गर्न र कृषि र जडिबुटी जन्य उद्योगहरू संचालन गर्न चाहने उद्योगीहरूलाई ५ बर्ष सम्मको व्यावसायिक कर मिनाहा गर्नुका साथै कृषि जन्य उत्पादनमा निकासी कर लगाइने छैन ।
५. यहाँका खोलानाला बाट उत्पादन हुन सक्ने विद्युत उत्पादनमा लगानी कर्ता संग मिलेर सहज बातावरण निर्माण गरिनेछ ।
६. लघुउद्यम विकास तालिम मार्फत उद्यमीहरू सिर्जना गरी उद्यमशीलतामा आकर्षित गर्ने नीति लिइनेछ ।
७. गाउँपालिका स्तरीय औद्योगिक नीति बनाई उद्योग वाणिज्य क्षेत्रमा निजी सार्वजनिक लगानीमा आकर्षण तथा संरक्षणको व्यवस्था मिलाईने छ ।
८. यस गाउँपालिकामा संभावना रहेका खानीजन्य उत्पादनको संभाव्यता अध्ययन तथा निकासी एवम् प्रशोधन व्यवस्थाका लागि संघिय सरकारसंग सहकार्य गरिनेछ ।
९. लघु, घरेलु तथा नवीनतम् प्रकृतिका उद्यम स्थापनाका लागि अनुदान व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१०. लघु उद्यम विकास कार्यक्रम कार्यान्वयन तथा औद्योगिक विकासका लागि गाउँपालिकामा उद्योग शाखा स्थापनाका लागि पहल गरिनेछ ।
११. स्थानिय सेवा प्रदायक संस्था संगको सामाजिक परिचालन साभेदारितामा उद्यमशीलता विकास कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

३. संस्कृति तथा पर्यटन प्रवर्द्धन

पर्यटकीय क्षेत्रहरूको पहिचान गरी पर्यटकीय पूर्वाधारहरूको निर्माण गर्दै लैजाने नीति लिइएको छ ।

- ऐतिहासिक, पुरातात्विक, धार्मिक, सांस्कृतिक महत्त्वका सम्पदाहरुको पहिचान, संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्ने नीति लिइएको छ ।
- मदान ताल, बुकीमालिका, विजारे, धौलापडा, भिमपाईला पर्यटन सर्किट निर्माणको पहल गरिनेछ ।
- ताल तलैयाको संरक्षण र सम्बर्द्धन गरि पर्यटकिय आकर्षण युक्त बनाईनेछ ।
- कृषि क्षेत्रमा नवीनतम विकासका माध्यमबाट पर्यटकीय आकर्षण बढ्ने गरि कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनेछ ।

रणनीति:- यस गाउँपालिकाको वार्ड नम्बर ३ मा अबस्थित मदानताल र विजारेको यसै वर्ष DPR तयार गरि आकर्षक पर्यटन गन्तव्यस्थलको रूपमा विकास गरिनेछ ।

- जनजातिहरुको वसोवास रहेको स्थान र विजारेलाई Homestay को रूपमा विकास गरिनेछ ।
- यस गाउँपालिकाको वडा नम्बर २ को जौचैर वडा नम्बर ३ को खुडखुडी र वडा नम्बर ४ को धनकोटको सम्भाव्यता अध्ययन र **DPR** तयार गरिनेछ ।

४. वन तथा वातावरण सम्बन्धी नीति

१. प्राकृतिक सम्पदाको संरक्षण गर्दै सार्वजनिक जग्गाहरुमा वन विस्तार गरी सम्पूर्ण क्षेत्राधिकार भित्रका सामुदायिक वनहरुको स्वामित्व ग्रहण गरिनेछ ।
२. तालतलैया, पार्क हरियालीलाई विशेष जोड दिइनेछ ।
३. धार्मिक तथा पुरातात्विक स्थानहरुको खोज, पहिचान, संरक्षण तथा प्रचार प्रसारको पहल गरिनेछ ।
४. बजारको सौन्दर्य तथा जनसंख्यामा समेत प्रतिकुल असर पर्ने किसिमले अव्यवस्थित र छाडा रूपमा रहने चौपायाहरुको नियन्त्रणका लागि कान्जीहाउस लाई व्यवस्थित रूपमा संचालन गरिनेछ ।
५. बजारका मुख्य सडक लगायतका थप सडकको स्तर उन्नती गर्दै, सडक किनारामा अनिवार्य वृक्षारोपणका कार्यलाई ग्राह्यता दिइ हरित सडक निर्माणको लागि पहल गरिनेछ ।

६. जलवायु परिवर्तनको प्रभावलाई न्यूनीकरण गर्न सरोकारवालाहरूको समन्वयमा कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
७. सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिहरूलाई विभिन्न जनचेतना जगाउने जस्ता कार्यक्रमहरूमा संलग्न गराइनेछ।
८. योजना छनोट तथा संचालन गर्दा वातावरण मैत्री बनाउने नीति प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।
९. एक व्यक्ति एक विरुवा भन्ने नीतिलाई वार्षिक कार्यक्रम सञ्चालनका रूपमा ल्याइनेछ ।
१०. घर लगायतका पूर्वाधार निर्माणमा १ घर २ विरुवा नीतिलाई अवलम्बन गरिनेछ । नक्सा पास प्रक्रियामा समेत त्यसलाई अनिवार्य बनाइनेछ ।
११. प्राकृतिक मुल संरक्षण तथा नदीनालाको संरक्षणमा विशेष ध्यान दिइनेछ ।
१२. राष्ट्रिय र सामुदायिक वन दुबैलाई एकिकृत वन विकासको माध्यमबाट हराभरा र उपयोगी बनाउन पहल गरिने छ ।
१३. जलचर तथा जलिय जैविक विविधताको संरक्षण र सम्वर्धन गर्न आवश्यक कार्यक्रम बनाई सरोकारवाला निकायको साभेदारीतामा कार्यान्वयन गर्न पहल गरिनेछ ।
१४. एक जन प्रतिनिधी एक हरियालि नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
१५. विकास साभेदार निकायहरूको लगानी साभेदारीतामा एक वडा एक वन नर्सरी निर्माण गर्ने नीति लिइनेछ । रैथाने विरुवाहरूको संरक्षणमा विषेश जोड दिइनेछ ।
१६. जनसंख्या वृद्धिका कारण बढ्दो वनजंगल फडानीलाई रोक्न तथा उर्जाको मागलाई व्यवस्थापन गर्न गोबर ग्यास उत्पादनका लागि पहल गरिनेछ ।
२१. यस गाउँपालिकाका सबै वडाहरूमा वन संरक्षण तथा सुदढीकरण गरिनेछ ।
२२. विभिन्न सरकारी तथा सामुदायिक वनबाट निकासी भइरहेको वन जन्य वस्तुहरूको आयको रोयल्टी अनिवार्य गाउँपालिकाको कोषमा जम्मा गर्नुपर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ ।
२३. यस क्षेत्रमा पाईने प्राकृतिक खनिज, वनजन्य जडीबुटीको उत्खनन्, प्रशोधन तथा निकासीको लागि आवश्यक नीतिगत सुधार तथा व्यवस्थापन गर्न पहल गरिनेछ ।

२४. जडीबुटी तथा वनजन्य खेती तथा उत्पादान उद्योग संचालनका लागि विशेष प्रोत्साहन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
२५. पर्यावरण संरक्षणका लागि एक वडा एक हरित सडक निर्माणको कार्यलाई यसै वर्षदेखि कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
२६. साविकमा संचालित वन संरक्षण, सुदृढीकरण तथा दिगो विकास कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
२७. सार्वजनिक तथा सामुदायिक वनमा सामुहिक वनजन्य खेतीका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।
२८. वनजन्य निकासीलाई व्यवस्थित गरिनेछ ।

रणनीति :-

- सबै वडाहरूमा वन संरक्षण तथा सम्बर्धन गर्न प्रत्येक आ.ब मा वन संरक्षण तथा सुदृढीकरणकोलागि बजेट सुनिश्चितगरी कार्यक्रम ल्याईनेछ । उक्त कार्यक्रम संचालन गर्न श्रोत व्यक्ति र हरेक महिनाको ८ दिन काममा लगाउनेगरी वृक्षारोपण तथा संरक्षण र नर्सरीमा काम गर्ने ज्यामीको व्यवस्था गरिनेछ ।
- गाउँपालिकामा निर्माण भएका सडकहरूको दायाँ बायाँ ,भिर पाखाहरूमा बास, काप्रो ,दबदवे ,इपिल इपिल, उत्तिसि जस्ता विरुवाहरूको वृक्षारोपण गरिनेछ ।
- घासजन्य विरुवाको वृक्षारोपणकोलागि पशुपालन कृषकहरूलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।

५.सहकारी

- यस गाउँपालिकालाई सहकारीमैत्री गाउँपालिकाको रूपमा विकास गर्न आवश्यक रहेको र गाउँमा छरिएर रहेको पूँजीलाई एकिकृत गरी बेरोजगार महिला तथा युवाहरूलाई रोजगारि सिर्जना गर्दै देशविकासको मुल धारमा ल्याउन आवश्यक रहेकाले देहाय बमोजिमका नीतिहरु अवलम्बन गरिएको छ ।

- एक घर एक सहकारी सदस्य नीतिलाई कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
- सहकारी नीति अर्न्तगत सहकारीका रुपमा कृषि, पशुपालन र पशुजन्य उद्योगहरुलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- साना बचत तथा आयआर्जन, कुटीर उद्योगहरु, कृषिजन्य उद्योगहरुमा सहकारी क्षेत्रको लगानी बढाइनेछ ।
- यस गाउँपालिका भित्र रहेका सहकारीहरुलाई प्रवर्द्धन गर्न लेखा व्यवस्थापन लगायतका तालिमहरु संचालनमा ल्याइनेछ ।
- सहकारी क्षेत्रको विकासका लागि निरन्तररुपमा सहकारीहरुको अनुगमन तथा नियन्त्रण गरिनेछ ।
- सहकारी क्षेत्रमा खुतुर्के बचत, सानोबचत, बाल बचत, दैनिक बचत, वृद्ध बचत, मौसमी बचत तथा महिलाहरु बाट गरिने विभिन्न घरायसी बचत हरुलाई एकीकृत गरी मुल पूँजीको रुपमा विकास गरी लगानीमा विस्तार गरी आयआर्जनमा टेवा पुग्ने खालका कार्यक्रमहरु संचालनमा ल्याइनेछ ।
- सहकारीलाई प्रवर्द्धन र विकास गर्न यस गाउँपालिकामा छुट्टै शाखा खोली कर्मचारीहरुलाई व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- युवामैत्री सहकारी अभियानको खाँचो रहेकाले अधिकांश सहकारी क्षेत्रहरुमा युवाहरुलाई परिचालन गरिनेछ ।
- सहकारी मार्फत जैविक कृषि पर्यटनको प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
- सहकारी मार्फत यस गाउँपालिकाले आर्थिक समृद्धि प्राप्त गर्न सक्ने सम्भावना रहेकाले साना सहकारीहरुलाई एकीकृत गर्दै पूँजी विस्तार र परिचालनमा जोड दिइनेछ ।
- नेपाल सरकारले निर्धारण गरेका विभिन्न सहकारी नीति कार्यक्रम तथा आर्थिक सहयोगलाई समुचित रुपमा पालन तथा उपयोग गर्दै लगिनेछ ।
- यस क्षेत्रमा उर्जा समस्या रहेकाले विद्युत सहकारीको माध्यमबाट यसै वर्षबाट विद्युत सहकारी मार्फत विद्युत उत्पादनमा विस्तार तथा वितरण गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्रका कृषि तथा पशु समूहहरुलाई सहकारीमा रुपान्तरण गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

- नयाँ लघु उद्यमीहरूलाई व्यवसाय संचालनमा प्रोत्साहनका लागि सहकारी मार्फत् न्यून व्याजदरमा ऋण अनुदान परिचालनको व्यवस्था मिलाइनेछ । सोको कार्यान्वयनका लागि सहकारी छनौट गरि सहकारी लाई घुम्तीकोष परिचालनका लागि आवश्यक वीउपूजी सहयोगको व्यवस्थापनका साथै नीतिगत व्यवस्थापन गरिनेछ ।

ख) सामाजिक क्षेत्र

१. शिक्षा

१. गाउँपालिका स्तरिय शिक्षा ऐन तथा कार्यविधी तयार गरी सोही कार्यविधि वमोजिम शैक्षिक सुधारका कार्यक्रमहरु अगाडि बढाइनेछ ।
२. गाउँपालिकामा रहेका बालविकास केन्द्रहरु र सामुदायिक विद्यालयहरुको भौतिक निर्माण व्यवस्थापनलाई प्राथमिकतामा राखिनेछ ।
३. विद्यार्थी संख्याका आधारमा गाउँपालिका स्तरिय शिक्षण सहयोग अनुदान कोटा सिर्जना गरी स्वयम्सेवक शिक्षक परिचालन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
४. सामुदायिक विद्यालयहरुमा शैक्षिक सामाग्री तथा खेल सामाग्री उपलब्ध गराउने नीति लिइने छ ।
५. बालमैत्री गाउँपालिका निर्माणको कार्यलाई पूर्णता दिइनेछ ।
६. विद्यालय केन्द्रित सामुदायिक स्वास्थ्यको अवधारणा अनुरूप गाउँपालिकास्तरीय बाल क्लव र विद्यालय स्तरिय बाल क्लवहरुको नाममा सरसफाई कोष स्थापना गरी संचालनमा ल्याइने छ।
७. विद्यालयमा लागुपदार्थ दुर्व्यसनी विरुद्ध अभियान, बालक्लव क्षमता विकास कार्यक्रम, शिशु स्याहार सम्बन्धि अभिमुखिकरण तथा विद्यालय भर्ना अभियानलाई अगाडि बढाइने छ।
८. सामुदायिक विद्यालयबाट एस.ई.ई. मा सर्वोत्कृष्ट अंक प्राप्त गर्ने बालबालिकालाई पुरस्कृत गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
९. पिछडिएको वर्गबाट सर्वोत्कृष्ट अंक ल्याई उत्तिर्ण हुने छात्रछात्रालाई उच्च शिक्षा अन्तर्गत स्वास्थ्य, कृषि, विज्ञान तथा इन्जिनियरिङ्ग विषयमा अध्ययनका लागि एकमुष्ट रुपमा सहयोग उपलब्ध गराउने नीति लिइनेछ ।
११. सामुदायिक विद्यालयहरुमा शिक्षक विद्यार्थी अनुपात नमिलेका ठाउँमा दरवन्दी मिलान गर्ने कार्यक्रमलाई अगाडी बढाइनेछ । अति न्यून विद्यार्थी रहेका

- विद्यालयहरूलाई नजिक विद्यालयमा मर्ज गरी शिक्षक दरवन्दी समेत मिलान गरिनेछ ।
१२. नीजि क्षेत्रद्वारा संचालित सबै शिक्षण संस्थाहरूलाई करको दायरामा ल्याइनेछ । न्यूनतम पारिश्रमिक नदिई अध्यापन गराउदै आएको पाईएमा वा विभिन्न बाहानामा शुल्क लिने तर सुविधा नदिने गरेको देखिएमा छानवीन गरी कारवाही समेत गरिनेछ ।
१३. एक वडा एक नमूना विद्यालय कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१४. सामुदायिक सिकाई केन्द्रको विकासलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१५. सामुदायिक विद्यालयको शिक्षाको गुणस्तरलाई सुधार गर्न विद्यालय पूर्वाधार सुधार कार्यक्रम लागु गरी कार्यान्वयन गर्न प्रदेश सरकार संग पहल गरिनेछ ।
१६. शिक्षा क्षेत्रको गुणस्तर सुधारका लागि शैक्षिक क्षेत्रमा नवीनतम् प्रविधिको विकास गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
१७. गाउँपालिका भित्रका मा.वि विद्यालयहरूमा नमूना विद्यालय बनाउनको लागि पूर्वाधार तयार गर्ने कार्यक्रम ल्याइने छ ।
१८. आधारभुत शिक्षामा आवश्यक जनशक्ति व्यवस्थापन, भौतिक शैक्षिक एवम् शिक्षण सिकाई प्रक्रियामा सुधार ल्याइनेछ ।
१९. अनिवार्य तथा निःशुल्क आधारभुत शिक्षाको सुनिश्चितता गर्न पहुच, सहभागीता, संस्थागत क्षमता र गुणस्तर अभिवृद्धि गर्न पहल गरिनेछ ।
२०. बालविकास देखि माध्यमिक तह सम्मको शिक्षाको गुणस्तरका लागी बजेटको व्यवस्थापन गरिनेछ ।
२१. उत्कृष्ट विद्यार्थी प्रोत्साहन गर्न नीति लिईने छ ।
२२. प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।
२३. विद्यार्थीको परिक्षामा प्राप्त परिणामको आधारमा शिक्षकको कार्य सम्पादन मूल्याङ्कन गरिने छ ।
२४. सबै तह र प्रकारका शिक्षण संस्थामा काम गर्ने शिक्षक प्रधानाध्यापक, कर्मचारी र पदाधिकारीको पेशागत आचार संहिता तयार र अनुगमन नियमन व्यवस्थापन गरिनेछ ।
२५. स्थानीय पाठ्यपुस्तक र पाठ्यसामाग्री निर्माण तथा कार्यान्वयन र शिक्षक क्षमता विकासको नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

२६. शिक्षण संस्थाको प्रभावकारी अनुगमन तथा मुल्याङ्कन प्रणालीको विकास गरिनेछ ।
२७. गाउँपालिकामा सूचना प्रविधियुक्त एक सार्वजनिक पुस्तकालयको निर्माण गरिनेछ ।
२८. खेलकुद तथा अतिरिक्त क्रियाकलाप संचालन तथा व्यवस्थापन गरिनेछ ।
२९. कक्षा ४ देखी ९ सम्मको पालिका स्तरिय परिक्षा संचालन तथा व्यवस्थापनलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
३०. विद्यालयको शैक्षिक भौतिक र मनोवैज्ञानिक व्यवस्थापन कार्यक्रम, पालिका स्तरिय परिक्षा संचालन तथा व्यवस्थापनका लागि प्रश्नपत्र बैंक निर्माण, विज्ञ शिक्षकहरुको रोष्टर निर्माण पाठ्क्रम र विशिष्टिकरण तालिका सम्बन्धि तालिमका कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।
३१. परम्परागत स्थानीय प्राकृतिक चिकित्सा योग र आयुर्वेदिक शिक्षाको संरक्षण र प्रबर्द्धनका लागि पहल गरिनेछ ।
३२. बाल प्रतिभाको पहिचान, सिर्जनशिल रचनात्मक र अन्वेषणमुखी कार्यमा प्रोत्साहन कार्यक्रम
३३. विद्यार्थीको प्रतिभा र रचनात्मक कार्यको अन्तर-विद्यालय प्रदर्शनी आयोजना, अवलोकन र प्रोत्साहन गर्न पहल गरिनेछ ।
३४. उत्पादनशील पाठ्क्रम, पाठ्पुस्तक, शिक्षण विधि, शैक्षिक सामाग्री सम्बन्धि अनुसन्धानमुखी कार्यक्रम बनाइनेछ ।
३५. शिक्षाको निरन्तर पेशागत विकास कार्यक्रमहरु, कार्यशाला सेमिनार, अवलोकन भ्रमण, प्रतिबिम्बन, शिक्षक नेटवर्क, सहकार्यत्मक रुपमा गरिने अनुसन्धान, मोनिटरिङ कार्यक्रम संचालन गर्न पहल गरिनेछ ।
३६. विद्यालय छाड्ने र कक्षा दाहोच्याउने दरमा न्यूनीकरण, विद्यार्थी सिकाई उपलब्धिको तुलनात्मक अध्ययन विश्लेषण पद्धतिको विकासका लागि पहल गरिनेछ ।
३७. शैक्षिक संस्थाहरुमा पुस्तकालयको विकास, व्यवस्थापन तथा संचालन मापदण्डको तयार गरिनेछ ।

३८. मातृ भाषाको पहिचान, संचालन, संरक्षण तथा संवर्द्धन, स्थानीय पेशा, व्यवसाय र प्रविधि शिक्षाको खोजी संरक्षण र सम्बर्द्धनका लागि पहल गरिनेछ ।
३९. युवा लक्षित खेलकुद कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
४०. स्थानीय बाजागाजा, कथा, कविता, गित, छैठी, देउडा, चाडपर्व र रीति रिवाज संरक्षण सम्बर्द्धन र स्थानीय पाठ्क्रममा समायोजनमा विशेष जोड दिइनेछ ।
४१. विविध प्रकारका अपागंता भएका व्यक्तिहरुको पहिचान र वर्गीकरण र अपाङ्गमैत्री, समावेशी र विशेष शिक्षाको व्यवस्था र विशेष विद्यालय स्थापनार्थ संघ, प्रदेश तथा विभिन्न साभेदार निकायसंगको सहकार्यमा पहल गरिनेछ ।
४२. भवन कक्षा कोठा, फर्निचर, प्रयोगशाला, शौचालय, पानी, पुस्तकालय, बुक कर्नरको व्यवस्थापनमा साभेदारी कायम गरिनेछ ।
४३. विद्यार्थी संख्या र विषयगत रुपमा दरवन्दि अपुग विद्यालयमा स्थायीदरवन्दीको माग र आयोग बाट पद पुर्ति गर्ने व्यवस्थाका लागि पहल गरिने छ ।
४४. ट्यूशन, कोचिङ जस्ता विद्यालय बाहिर हुने अध्यापन सेवाको अनुमति तथा नियमन व्यवस्थापन गरिनेछ ।
४५. प्राकृतिक विपत्ति, जोखिम तथा महामारीबाट शिक्षा क्षेत्रलाई जोगाउन शैक्षिक क्षेत्रमा हुने विपद् पूर्व तयारी तथा प्रति कार्य योजना निर्माण गरिने छ ।
४६. तथ्याङ्क संकलन, निर्मलीकरण गर्नु पर्ने विद्यालय, दूर शिक्षण सम्भावना, सम्भावित रेड र ग्रीन जोन, सेवा क्षेत्रको नक्साङ्कन, कोरोना भाइरस (कोभिड-१९) को प्रभाव र सुरक्षा कवज व्यवस्थापनको पहल गरिनेछ ।
४७. सामुदायिक अध्ययन केन्द्रलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
४८. वालविकास नभएका विद्यालयहरुमा वालविकास कक्षा संचालन र अनुदान व्यवस्थापन तथा विद्यालय बाहिर रहेका वालविकासहरुको विद्यालयमा समायोजन प्रक्रियाको थालनी गरिनेछ ।
४९. भुकम्परहित, प्राकृतिक विपत् र जोखिममुक्त विद्यालय भवन तथा संरचना निर्माणको नीति लिइनेछ ।
५०. शिक्षाको गुणस्तर अभिवृद्धि गर्न सरोकारवाला निकायहरु बिच समन्वय कायम गरिनेछ ।

२. स्वास्थ्य:

१. गाउँपालिका लाई पूर्ण खोपयुक्त गाउँपालिका घोषणा तर्फ उन्मुख गराइनेछ ।
२. स्वास्थ्य क्षेत्रमा स्वास्थ्य स्वयंसेविकाको योगदानको उच्च मूल्याङ्कन गर्दै महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका वीउपूँजी कोष स्थापना गरिनेछ ।
३. भविष्यमा आईपर्न सक्ने विविध प्राकृतिक प्रकोप नियन्त्रणका लागि विपद् प्रतिकार्य योजना निर्माण गरि कार्यान्वयन गरिनेछ । कोभिड १९ नियन्त्रण व्यवस्थापनका लागि आवश्यक कार्यक्रम बनाई कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
४. पोलियो खोप, भिटामिन ए कार्यक्रम, एच.आइ.भि एडस र लागुपदार्थ दुर्व्यसनि नियन्त्रणको लागि स्थानीय संघ सस्थाहरु सँग समन्वय गरी कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
५. स्वास्थ्य संस्थाहरुको स्तर वृद्धि गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
६. गाउँ स्वास्थ्य क्लिनिक संचालनका लागि स्वास्थ्य सेवा विभाग र गाउँपालिका विचको साभेदारीलाई निरन्तरता दिइनेछ।
७. गाउँक्षेत्रका महिलाका लागि विशेष मातृ शिशु स्याहार कार्यक्रम ल्याइने छ ।
८. स्वास्थ्यमा सबैको पहुँच पुऱ्याउन विपन्न सबै वस्तीहरुमा एम्बुलेन्स सेवा पुग्ने गरी पूर्वाधार निर्माण समेत गरिनेछ ।
९. कम्तीमा १५ सैयाको प्राथमिक अस्पताल को भौतिक सुधार जनशक्ति व्यवस्थापन गरिनेछ । तत्काल एक सुविधा सम्पन्न आइसोलेसन भवन निर्माण गरिनेछ । सो कार्यका लागि नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार तथा विभिन्न संघ संस्थाको सहयोग समेत लिइनेछ ।
१०. वडा नं. ३ को स्वास्थ्य चौकीको भवन पूरा गरी संचालनमा ल्याइनेछ । वडा नं. ५ को स्वास्थ्य चौकीको भवन निर्माणका लागि संघीय सरकार सँग साभेदारि गरिनेछ ।
११. विभिन्न ठाउँहरुमा घुम्ति सेवा समेत संचालन गरिनेछ र खोप केन्द्रलाई व्यवस्थित बनाइनेछ ।
१२. किशोर किशोरीहरुलाई प्रजनन शिक्षाका कार्यक्रमहरु अगाडि बढाइने छन् ।
१३. स्वास्थ्य क्षेत्रमा सहयोगको लागि छुटै कोषको व्यवस्था गरिनेछ ।
१४. सुनौला हजारदिनको कार्यक्रम लाई निरन्तरता दिइनेछ ।

१५. P.N.C माइक्रो प्लानिङ को कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइने छ ।
१६. स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत कर्मचारीको क्षमता अभिवृद्धिको लागि कार्यक्रम ल्याइने छ ।
१७. महिला स्वास्थ्य स्वसेविकाहरूलाई प्रोत्सानमुलक कार्यक्रम ल्याइनेछ ।
१८. आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र पाँचला, प्याडुली र गैरागाउँमा आवश्यक थप जनशक्ति व्यवस्थापन गरिनेछ ।
१९. यस गाउँपालिकाको जौचौर, ज्यामीचौर, नुवावन र गुयालसिममा खोपकेन्द्र स्थापना गरिनेछ ।
२०. यस गाउँपालिकाका सवै स्वास्थ्य संस्थाहरूमा खानेपानी तथा सरसफाई सुविधाको विकास गरिनेछ ।
२१. वडा नं. ३ को माभखर्कमा आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र स्थापना गरिनेछ, र स्वास्थ्य चौकी सूइयाको भवन निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
२२. यस गाउँपालिकाको एक जना इच्छुक नागरिकलाई MBBS डाक्टर अध्ययन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
२३. प्राथमिक अस्पताल लकान्द्रमा डाक्टर लगायतका जनशक्ति व्यवस्थापन तथा आवश्यक भौतिक संरचनाको विकास गरिनेछ ।
२४. सवै स्वास्थ्य संस्थाहरूलाई आवासिय वनाउन आवश्यक पहल गरिनेछ ।
२५. यस गाउँपालिकामा दुई ओटा एम्बुलेन्स व्यवस्थापन गरि सेवा संचालन गरिनेछ ।

३. खानेपानी, सरसफाई तथा फोहोरमैला व्यवस्थापन

नेपालको संविधानमा समेत खानेपानीलाई जनताको मौलिक हकको रुपमा स्थापित गरिसकेको छ, प्रचुर सम्भावनाका बावजुध पनि यस गाउँपालिकामा अधिकांश जनता शुद्ध खानेपानीको पहुचबाट वन्चित रहेका छन्, तसर्थ जनताको घरदैलोमा खानेपानको पहुच पुरयाई जनसेवा गर्ने अभियानलाई सफलतादिन निम्न नीति हरु अवलम्बन गरिएको छ ।

- पानीका मूल मुहान र श्रोतलाई संरक्षण गर्ने नीति लिइनेछ ।
- स्वच्छ पिउने पानी व्यवस्थापनको लागि मुहान देखी मुख सम्म सरसफाई कार्यक्रम बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।

- विभिन्न सामाजिक संस्थाहरु सँग सहकार्य गरी विभिन्न आयोजनाहरु संचालनमा ल्याइनेछ ।
- ठाटीकाँध खानेपानी आयोजना र प्याडुली खानेपानी आयोजनालाई उपभोग्य मुलक आयोजना बनाई उपयोगको आधारमा शुल्क निर्धारण गर्ने नीति लिइनेछ ।
- पुराना आयोजनाहरुको मर्मत सम्भार लाई विशेष जोड दिइनेछ ।
- साविकमा संचालित पूर्ण सरसफाई कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिदै यसै मार्फत संचालन गरिनेछ । पूर्ण सरसफाई कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि साविकमा जस्तै एक जना अधिकृत छैठौँ तहको कार्यक्रम संयोजक र फोहोर संकलन तथा व्यवस्थापन गर्ने बढीमा २० जना ज्यामी व्यवस्थापनलाई निरन्तरता दिइनेछ र आवश्यकताका आधारमा स्वयम्सेवकरूपमा सहजकर्ता परिचालन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ । कार्यक्रम संयोजकलाई निजामति कर्मचारी सरहको सेवा सुविधा उपलब्ध गराइनेछ ।
- पूर्ण सरसफाई कार्यक्रम अन्तर्गत रहेको कार्यक्रम संयोजक पदलाई गाउँपालिकाको दरबन्दी संरचनामा समायोजन गर्न पहल गरिनेछ ।
- खानेपानीको समस्यालाई समाधान गर्न लिफ्ट प्रविधिबाट खानेपानी योजना संचालनका लागि सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ ।
- सरसफाईमा वानी व्यवहार परिवर्तनका लागि यस गाउँपालिको संचार रणनीति SNV नेपाल लगायतका साभेदार निकायको समन्वयमा कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- विश्व खाद्य कार्यक्रम र IDS नेपालको साभेदारीमा संचालित विद्यालय सरसफाई कार्यक्रमलाई निरन्तर संचालन गर्नका लागि अनुमति दिइनेछ ।
- वातावरण प्रदुषण गर्ने ठुला उद्योगहरुलाई प्रदुषण गरेको दायरामा ल्याई कुटिर उद्योगहरुलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाले गर्दै आएको सरसफाई काम सार्वजनिक निजी साभेदारीको अवधारणा अनुरूप संचालन गर्ने नीति लिइनेछ ।
- पूर्ण सरसफाई (पोष्ट ओ.डि.एफ.) कार्यक्रम संचालनमा ल्याइनेछ ।

- फोहोरमैला व्यवस्थापन, दिसाजन्य लेदो पदार्थ व्यवस्थापन, पशुजन्य फोहोरमैला व्यावस्थापन, ल्याण्ड फिल्ड साईड निर्माण जस्ता कार्यलाई, संघ संस्था, व्यक्ति वा कार्यालय समेतको साभेदारीमा अगाडि बढाइनेछ।
- घरधुरी तहमा फोहोर वर्गीकरण तथा कम्पोष्ट मल बनाउने तालिमलाई निरन्तरता दिइनेछ।
- संस्थाजन्य फोहोर जस्ता हानीकारक फोहोरहरुको व्यवस्थापनमा स्थानीय निजी साभेदारहरूसँग सहकार्य गरिनेछ।
- प्रदुषण गरे प्रदुषकले तिर्नु पर्दछ। (Polluters pay principle) र प्रदुषण हटाउदा पनि फाइदा हुन्छ (Pollution preventers Grain) भन्ने सिद्धान्तलाई फोहोर सँग जोडी स्थानीयकरण गरिनेछ, र सघन सरसफाई पद्धतिलाई अवलम्बन गर्दै कार्यक्रम अगाडि बढाइनेछ।
- कार्यालय परिसरलाई पूर्ण प्लाष्टिक मुक्त क्षेत्र घोषणा गरी शहरी वातावरणलाई स्वच्छ राख्न २० माइक्रोन भन्दा तलका प्लाष्टिक भोला निषेध गर्ने र अन्य प्लाष्टिक भोलाहरु लाई निरुत्साहित गरिनेछ।
- वातावरण तथा फोहोरमैला व्यवस्थापन लाई एकीकृत रुपमा विकास गर्ने नीति लिइनेछ।
- सार्वजनिक शौचालयहरु निर्माण र व्यवस्थापन गरिनेछ।
- प्लाष्टिक रहित गाउँपालिका निर्माण गर्न विशेष कार्यक्रम ल्याइनेछ।
- ठोस तथा पुन प्रयोग गर्न सकिने फोहोर सम्वन्धी उद्योगको विकासका लागि आवश्यक पहल गरिने छ।
- बजार क्षेत्रको फोहोर व्यवस्थापन गर्न सरसफाई कर लगाइनेछ।

५. खेलकुद तथा मनोरन्जन

यस गाउँपालिका भित्र खेलकुद क्षेत्रको विकास गर्न आवश्यक रहेकाले “हाम्रो अनुदान स्वस्थ जीवनको सान” भन्ने उक्तिलाई चरितार्थ गर्दै समग्र खेलकुद क्षेत्रको विकास गर्न आवश्यक भएकाले नेपाल सरकारको राष्ट्रिय खेलकुद विकास नीतिलाई टेवा पुगोस भन्ने उद्देश्यले निम्न नीतिहरु अवलम्बन गरिएको छ।

- स्वस्थ शारीरिक विकासका लागि खेलकुदलाई एउटा सवल माध्यम बनाई निरन्तर विकासमा जोड दिइनेछ ।
- विभिन्न किसिमका खेलकुद सँग सम्बन्धित कार्यक्रमहरु संचालनमा ल्याइनेछ ।
- सबै तहका विद्यालयहरुमा खेलकुद विकासलाई विशेष जोड दिइ खेलकुदका कार्यक्रमहरु संचालनमा ल्याउनुका साथै खेलकुदका सामाग्रीहरु उपलब्ध गराइनेछ ।
- यस गाउँपालिकाबाट राष्ट्रिय प्रतिभाहरु उत्पादन गरी राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय स्तरमा प्रतिशपर्धी बनाउन र खेलाडीलाई प्रोत्साहान गर्न विशेष सुविधाहरु उपलब्ध गराइनेछ ।
- कवर्ड हल निर्माण र ठुला खेलमैदान निर्माण लाई विशेष जोड दिइनेछ ।
- खेलकुद सँग सम्बन्धित क्लब तथा सस्थाहरुलाई सुदृढ गरिनेछ ।
- स्थानीय यूवा तथा बालकलवहरु मार्फत खेलकुद सम्बन्धि क्रियाकलाप संचालन गर्ने नीति ल्याइनेछ ।
- ठाटीकाँध गाउँपालिकाको विजारेमा विभिन्न निकाय संगको साभेदारीमा खेलकुद मैदान बनाउनको लागि आवश्यक पहल गरिने छ ।

६. लैगिक समानता तथा सामाजिक समावेसीकरण

१. सामाजिक परिचालन मार्फत समुह तथा समिति गठन र समुदाय परिचालनलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
२. टोल विकास संस्था नागरिक सचेतना केन्द्र लगायत समुदायमा आधारित अन्य संस्थाहरुको क्षमता विकासका कार्यक्रमलाई जोड दिइनेछ ।
३. सामाजिक परिचालनद्वारा ग्रामिण गरिवी न्यूनीकरणका लागि जनसहभागितामा आधारित आयआर्जन सम्बन्धि कार्यक्रम संचालनमा ल्याइनेछ ।
४. सामाजिक सुरक्षा अर्न्तगत प्रदान गरिने सामाजिक सुरक्षाको रकम व्यवस्थित र प्रभावकारी वितरणका लागि क्रमश बैकिङ्ग प्रणाली द्वारा व्यवस्थित गर्दै लगिने छ ।

५. आदिवासी, जनजाती, दलित, महिला, पिछडा वर्ग लगायतका विपन्न वर्गलाई योजना छनौट देखि प्रतिफल वितरण सम्मका चरणहरुमा न्याय संगत तरिकाबाट सहभागी गराइनेछ ।
६. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुलाई सेवामा विशेष प्राथमिकता दिई सिफारिस लगायतका सेवामा सुविधाहरु निःशुल्क उपलब्ध गराउने नीतिलाई निरन्तरता दिइएकोछ ।
७. महिला सशक्तिकरणका कार्यक्रममा विशेष जोड दिइने छ ।
८. समाजमा पिछडिएका, विपन्न महिलाहरुको आय आर्जनमा सुधारल्याई जीवनस्तर सुधार गर्न विभिन्न आयमुलक कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।
९. सामाजिक मूल्य र मान्यतालाई कायम गर्दै सामाजिक मेलमिलाप केन्द्रहरुको स्थापना गरी थप सशक्त र सुदृढ गराईने छ । यसका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था समेत गरिनेछ ।
१०. गाम्निण क्षेत्रमा विपन्न महिलाहरुको जीवनस्तर सुधार गर्न विशेष सहयोग कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
११. घरेलु हिंसा विरुद्धको ऐन र राष्ट्रिय कार्ययोजना २०६६ अनुसार लैंगिक हिंसाविरुद्ध ग्रामिण स्तरिय कार्यक्रमहरुमा सहकार्य गरिनेछ ।
१२. गाउँपालिकाको कार्यक्रम तथा विनियोजन गर्दा लैंगिक समानतालाई प्राथमिकतामा राखिनेछ ।
१३. गाउँपालिका क्षेत्रमा हुने घरेलु हिंसा तथा लैंगिक हिंसालाई निरुत्साहित गर्न जोड दिइनेछ ।
१४. एकल महिलाहरुको सीप, दक्षता र संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि गर्ने नीति लिइनेछ ।
१५. हिंसा, शोषण तथा अन्य पिडाबाट पीडित महिला तथा बालबालिकाहरुको सुरक्षा र हितमा ऐक्यबद्धता जनाउन कोषको स्थापना गरिनेछ ।
१६. गरिवी विरुद्ध महिला अभियान सुरु गरिनेछ ।
१७. लक्षित महिलाहरुका लागि आयमुलक तथा सीपमुलक तालिम संचालन गरिनेछ र उद्यमशीलता विकासका लागि छुट्टै कोषको निर्माण गरिनेछ ।
१८. अन्तराष्ट्रिय नारी दिवस तथा तीज जस्ता महिलाहरुका विशेष कार्यक्रमलाई बजेटको व्यवस्था गरिनेछ ।

१९. निजामती सेवामा महिलाको पहुच बढाउन लोक सेवा कक्षाहरु संचालनमा ल्याइनेछ ।

२०. जेष्ठ नागरीक सम्बन्धी सम्बन्धी लक्षित कार्यक्रमहरु ल्याइने छ ।

२१. हिंसा पिडित महिलाहरुका लागि तथा जोखिमा परेका बालबालिका लागि आकस्मिक कोषको व्यवस्था तथा पुर्नस्थापना कार्यक्रमका लागि जोड दिईने छ ।

२२. बहुक्षेत्रिय पोषण कार्यक्रम लाई प्राथमिकता दिइनेछ ।

- महिला, बालबालिका तथा कृशोरीहरुको पोषण स्थितिमा सुधार ल्याउन र दिर्घ पोषणलाई न्युनिकरणका लागि पोषण सम्बन्धी कार्यक्रम ल्याइनेछ ।
- गाउँपालिकामा पोषणको क्षेत्रमा काम गरेका संघ सस्थाहरुले गाउँपालिका क्षेत्रभित्र गरेका क्रियाकलापको विवरण राख्नका लागि गाउँपालिकामा विद्यमानण पोषण रजिष्टरलाई निरन्तरता दिइने छ ।
- पोषणमा सुधार ल्याउन पोषण नीति निर्माण गरि आवश्यक क्रियाकलाप संचालन गरिने छ ।

२३. अपाङ्ग मैत्रि कार्यक्रम संचालनमा जोड दिइनेछ ।

२४. एकल महिलाहरुलाई प्रोत्साहनको लागि विशेष कार्यक्रम ल्याइनेछ ।

२५. सवैखाले विभेदको अन्त्यका लागि कार्यक्रम बनाई कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।

७. पूर्वाधार विकास :

१. गाउँ, प्रदेश र केन्द्र सरकारको अन्तरसम्बन्धमा आधारित र अधिकतम लागत सहभागितामा संचालित आयोजनाहरुलाई प्राथमिकता दिइनेछ।

२. विशिष्ट प्रकारको प्रविधिको आवश्यकता पर्ने जटिल प्रकृतिका ठुला योजना बाहेकका आयोजनाहरु उपभोक्ता मार्फत निर्माण गर्ने नीति लिइनेछ ।

४. यस ठाटीकाँध गाउँपालिकाको भवन निर्माण मापदण्ड र आचारसंहितालाई संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले निर्धारण गरेको न्युनतम मापदण्ड लाई आधार मानेर व्यवस्थित वस्ति विकासको लागि परिमार्जन गरी लागु गरिनेछ ।

५. विकास निर्माणका कार्यहरुमा गुणस्तर कायम गर्न अनुगमन र निरिक्षण प्रणालिलाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।

६. गाउँपालिकाको व्यवस्थित ढल निकासको लागि शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभागको सहकार्यमा तयार हुने ढल निकास गुरुयोजना अनुरूप कार्यक्रम बनाई कार्यान्वयन गर्ने नीति लिइने छ ।
७. पुराना भवनमा तला थप गर्ने योजनाका लागि प्राविधिक जोखिमको लेखाजोखा गरी इजाजत प्रक्रिया अघि बढाइनेछ ।
८. भौतिक पूर्वाधार निर्माणको गुणस्तर परीक्षण गर्नका लागि जिल्ला प्राविधिक कार्यालय सँग सहकार्य गरी गाउँक्षेत्र भित्र हुने भौतिक पूर्वाधारहरुको गुणस्तरमा विषेश जोड दिइनेछ ।
९. भुकम्प प्रतिरोधक भवन निर्माणको लागि प्रोत्साहन गर्न डकर्मिहरुलाई तालिम दिने नीति लिइनेछ ।
१०. नक्सा पास तथा भवन निर्माण प्रक्रियामा तालिम लिएका डकर्मिहरुको प्रमाण पत्र राखेर निर्माण प्रक्रिया अघाडि बढाउने नीति लिइनेछ ।
११. सडक मापदण्ड स्वीकृत गरी कार्यक्रम अघि बढाइनेछ ।
१२. विकासमा सामाजिक संस्थाहरु सँग मिलेर सहकार्य गरिनेछ ।
१३. पानीको मुल संरक्षण गर्दै पानिका मुलका नजिक पोखरी निर्माण गरी पानी संकलन गर्दै सिचाई र खानेपानी सुविधा मिलाइने छ ।
१४. वायो इन्जिनियरिङलाई सबै योजनामा लागु गर्न पहल गरिनेछ ।
१५. भवन निर्माण मापदण्ड तथा आचासंहिता लाई मन्त्रालयले तोके बमोजिमनै यसै आ.व बाट लागु गरिनेछ ।
- १६ नक्सा पास र नापिलाई यसै आ.व बाट व्यवस्थित गरिनेछ ।
१७. ठेक्का पट्टाबाट निर्माण गरिने निर्माण समग्रीको खरिद प्रक्रियालाई इ.विडिङ्ग प्राणालीमा लगिनेछ ।
१८. पूर्वाधार निर्माणमा गुणस्तर कायम गरिनेछ ।

रणनीति:-

- गाउँपालिकाका सडकहरुको स्तरवृद्धिलाई पहिलो प्राथमिकता दिईनेछ ।
- सबै वडाहरुमा ग्रामिण विधूतीकरण यसै वर्षदेखि शुरु गरी २ वर्षभित्र केन्द्रीय प्रसारण लाईनले जोडिनेछ ।
- विधालयहरुको भवन निर्माण तथा मर्मतगरी सुविधा सम्पन्न गराइनेछ ।
- पूर्वाधार निर्माणमा वालमैत्री अपाङ्ग मैत्री प्रविधिको समेत अवलम्बन गरिनेछ ।

- यसै वर्ष भवन निर्माण मापदण्ड तयार गरि लागु गरिनेछ ।
- यस वर्षलाई पूर्वाधार गुणस्तर वर्षको रुपमा मनाईनेछ ।

द. उर्जा तथा लघु जलविद्युत:-

देशविकासको मुल आधारको रुपमा रहेको विद्युत उर्जालाई यस गाउँपालिकामा विस्तार गर्न अतिआवश्यक रहेकाले विद्युत सहकारीको माध्यमबाट यस क्षेत्रको उर्जा विकास गर्न आवश्यक देखिएको छ । उर्जाको विकास विस्तार तथा उपभोगलाई सँग सँगै अघि बढाउनको लागि निम्न नीतिहरु अवलम्बन गरिएको छ ।

- लघु जलविद्युत् आयोजना निर्माणका लागि आवश्यक पहल गर्ने नीति लिइनेछ ।
- भूतगाड खोला, रामगाड खोला जलविद्युत आयोजनाको लागि विस्तृत अध्ययन गरी आयोजना संचालन गर्ने कम्पनिलाई सहज वातावरण निर्माण गरिनेछ ।
- संचालनमा भएका वा जिर्ण भएका पेल्टिक सेटलाई मर्मत गरिनेछ । वैकल्पिक उर्जा स्रोतको पहिचान गरी उर्जा प्रवर्द्धन गर्ने नीति लिइनेछ ।
- विद्युत लाइनको विस्तारका लागि सम्बन्धित निकायसँग समन्वय गर्न आवश्यक पहल गरिनुका साथै विद्युत लाइन विस्तारमा लगानी समेत गरिनेछ ।
- सरकारी, निजी र साभेदारी क्षेत्रलाई उर्जा प्रवर्द्धनका लागि प्रोत्साहन गर्ने नीति लिइनेछ ।

९. संचार

भरपर्दा संचारको माध्य नभएको यस गाउँपालिकामा संचार माध्यमलाई व्यवस्थित गराउने देहायका नीतिहरु अवलम्बन गरिनेछ ।

- यस गाउँपालिकाका नागरिकलाई सूचनामा सहज रुपमा पहुँच पुऱ्याउन एफ.एम स्थापनाका लागि सम्भाव्यता तथा साभेदारि अध्ययन गरिनेछ ।
- यस गाउँपालिका क्षेत्रभित्र landline विस्तारका लागि नेपाल दुरसञ्चार प्राधिकरणसँग सहकार्य र समन्वय गरिनेछ ।
- GSM सेवा सहज संचालनका लागि यस वर्ष भित्र टावरको क्षमता वृद्धि गर्न पहल लगाइनेछ ।

- कार्यालय तथा वडाहरुलाई संचार सेवा सम्पन्न बनाइनेछ । साथै सबै वडाहरुमा नेटवर्किङ्ग सेवा विस्तार गरी राजश्व प्रणालीलाई विद्युतीय संचार प्रणाली सँग आवद्ध गरिनेछ ।
- आफ्नै भवन कार्यालय हाता भित्र निशुल्क वाइफाई सेवा संचालनमा ल्याइनेछ ।
- सबै वडा र स्वास्थ्य केन्द्रहरुमा वाइफाई सेवा संचालन गरिनेछ ।
- विद्यालयहरुमा समेत वाइफाई सेवा संचालन गरी शिक्षा क्षेत्रमा सुधार ल्याइनेछ ।
- स्थानीय स्तरमा छापा तथा अनलाइन पत्रिका संचालनका लागि पहल गरिनेछ ।
- विद्युतीय संचार प्रविधिलाई नीति अनुरूप नियमन/व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- सूचना सम्प्रेषणको लागि डिजिटल डिस्पेले बोर्ड जडान गरिने छ ।
- Digital गाउँपालिका को अवधारण ल्याइनेछ ।

१० आर्थिक प्रशासन, राजश्व तथा कर प्रणाली

१. आन्तरिक आयको वृद्धि तथा दिगो विकासका लागि कर प्रशासनलाई व्यवस्थित बनाइनेछ ।
२. करको दायरा फराकिलो बनाउदै करका दरहरुमा समान्य हेरफेर गरिनेछ । अगामि आ.व. २०७७/०७८ देखि एकीकृत सम्पति कर लागू गरिनेछ ।
३. लेखा प्रणालीलाई थप व्यवस्थित गर्न प्रोदभावी लेखा प्रणालीको सुरुवात गर्ने कार्यमा आवश्यक तयारी गरिनेछ ।
४. व्यवसायिक कर संकलन ppp को अवधारणा अनुसार अगाडि बढाइनेछ ।
५. एकीकृत सम्पति कर भित्र गाउँपालिकाका सबै करदाताहरुलाई समेटनका लागि नीति निर्माण तथा करदाता शिक्षा कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
६. गा.पा. भित्र उच्चतम तथा नियमित कर तिर्ने करदाताहरुलाई सम्मान गर्ने नीतिलाई अघि बढाइनेछ ।
७. गाउँपालिका भित्र भिन्न भिन्न व्यवसाय गर्ने सबै प्रकृतिका व्यावसायीहरुलाई गाउँपालिकामा अनिर्वाय व्यवसाय दर्ता प्रणालीलाई कार्यान्वयनमा लाइनेछ ।

८. गा.पा. भित्र रहेका नदी नाला तालतलैया को व्यवस्थापन तथा अन्य प्राकृतिक श्रोतको पहिचान गरी आयमूलक आयोजनाको रुपमा लगानी बढाउदै लगिने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

९. तरकारी हाट बजारको स्थापनाको साथै क्षेत्रमा विस्तार गरिनेछ ।

१०. कर्मचारीको कार्यबोझ तथा जिम्मेवारीको आधारमा थप प्रोत्साहन गर्ने नीति लिइनेछ ।

११. राजश्व सम्भाव्यता अध्ययन प्रतिवेदन तथा गाउँपालिका स्तरिय राजश्व परामर्श समितिको सिफारिसको आधारमा आयको प्रक्षेपण र कर शुल्कको दररेट निर्धारण गरी कर संकलन प्रक्रियालाई प्रभाकारी बनाइने छ ।

१२. पुँजीगत लगानिलाई आयमूलक आयोजनाहरुमा लक्षित गरिनेछ र दिगो आय दिनेखालका आयमूलक आयोजनाहरुलाई बहुवर्षिय आयोजनाको रुपमा संचालन गरिने नीति लिइनेछ ।

१३. आयातित तरकारीमा कर लगाई स्थानिय उत्पादनको मूल्य समायोजन गरिनेछ ।

११. सुशासन र पारदर्शिता

१. गाउँपालिकाको सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउन सुशासन व्यवस्थापन प्रणालीलाई/समितिलाई अझ बढि प्रभावकारी बनाइने छ।

२. पहिला आउनेलाई पहिला सेवा दिने नीतिलाई पुर्णतया लागु गरी मुस्कान सहितको सेवा प्रदान गरिनेछ ।

३. गाउँपालिकाको मासिक आम्दानी तथा खर्च सार्वजनिक सुचना पार्टी तथा छापा संचार माध्यमबाट प्रसारण गरिने नीति लिइनेछ ।

४. सार्वजनिक परिक्षण सामाजिक परिक्षण एवम सार्वजनि सुनुवाइ जस्ता कार्यक्रमलाई निरन्तरा दिइनेछ ।

५. सेवा प्रवाह सम्बन्धि गुनासो व्यवस्थापन गर्दै Public opinion लिने परिपाटिलाई अझ बढी व्यवस्थित गरिनेछ ।

६. सुचनाको प्रकृति हेरी तत्काल सुचना उपलब्ध गराइने परिपाटिलाई विकास गरिनेछ ।

७. प्रत्येक योजनामा सार्वजनिक सूचनापार्टीको व्यवस्था गरिने र आयोजना संचालनमा अनुगमन समितिको क्रियाशिलता बढाइने छ।

८. शतप्रतिशत आयोजनाहरुको सामाजिक परिक्षण गरिने नीति लिइनेछ ।

९. गाउँपालिकाको समग्र मूल्याङ्कन गर्ने पद्धतिको रूपमा विकसित भइरहेको न्यूनतम शर्त तथा कार्यसम्पादन मापनलाई आत्मासाथ गरी गाउँपालिकाको समग्र काम कारवाहिलाई प्रभावकारी बनाइने छ।
१०. विभिन्न कर तथा दस्तुरहरुलाई कम्प्युटरबाट नै विलिङ्ग गर्ने नीति लिई कम्प्युटर अभिलेख प्रणालीलाई दुरुस्त गरिने छ।
११. गाउँपालिकाको सेवालार्इ सेवामुखि र प्रभावकारी बनाउनका लागि टोकन प्रणाली मार्फत सेवा दिने प्रक्रियालाई अवलम्बन गरिनेछ।
१२. गा.पा. को सम्पूर्ण गतिविधिहरुलाई सि.सि. क्यामरा, अडियो र डिजिटल डिसप्ले मार्फत सार्वजनिक गर्ने परिपाटिको विकास गरिनेछ।
१३. सुचना सम्प्रषण गर्ने प्रक्रियालाई द्रुत बनाउनका लागि Group sms प्रणालीको विकास गरी लागु गर्ने नीति लिइनेछ।
१४. कर्मचारीहरुको क्षमता अभिवृद्धिको लागि कार्यक्रम ल्याइने छ।
१५. कर्मचारीहरुलाई प्रोत्सानकोलागि कार्यक्रम ल्याइने छ।
१५. कर्मचारीहरुको आवासिय व्यवस्थाकोलागि गाउँपालिकाकाले आवश्यक कार्य गर्ने छ।
१६. कार्यक्रम योजना तथा वजेट लाई यसै आ.व देखि शुत्र(SUTRA) प्रणालीमा आवद्धगरी कार्यक्रम, योजना तथा वजेटको व्यवस्थापन गरिने छ।

१२. संगठन तथा जनशक्ति विकास:

१. आगामि आ.व. मा यस गाउँपालिकाको संगठन विकास योजना तयार गरी साविक संगठन विकास योजनाको पुन मूल्याङ्कन गरी सो वमोजिमका शाखा तथा जनशक्तिको व्यवस्थापन गरिनेछ।
२. कार्यालयमा तत्काल आवश्यक पर्ने थप जनशक्तिको व्यवस्थापन सार्वजनिक खरिद ऐन तथा करार सेवा निर्देशिका को आधारका गरिनेछ।
३. पटक पटक सेवा खरिद गर्दा कार्यबोभ्र र नियमितता विचार गरी पुराना सेवा करारमा लिई निरन्तरता पाएकाहरुलाई उनीहरुको योग्यता र आचारणको आधारमा निरन्तरता दिने नीति लिइनेछ।
४. जनशक्तिको दिगो विकास व्यवस्थापन गर्न करार सेवामा लिइएका कर्मचारीहरुलाई उनीहरुको तहअनुसारनको समान तलव र सुविधाको व्यवस्था गरिनेछ।

५. सेवा करारबाट लिइएका कर्मचारीहरुको हकमा योग्यता दक्षता र गा.पा को आवश्यकताको आधारमा समान सेवा सुविधा उपलब्ध गराइने नीति लिइनेछ ।
६. उपलब्ध जनशक्तिको क्षमता विकास गर्दै उत्कृष्ट कर्मचारीलाई कार्यसम्पादन पुरस्कृत गर्ने परिपाटिको व्यवस्था गरिनेछ ।
७. न्यूनतम शर्त तथा कार्य सम्पादन मूल्याङ्कनलाई समेत कर्मचारीको कार्यसम्पादन मूल्याङ्कनको आधार बनाइनेछ ।
८. ऐन, नियमको परिधिभित्र रहि कार्य सम्पादन मूल्यांकनको आधारमा कार्यरत कर्मचारीको बढुवा, स्तरवृद्धि, प्रोत्साहन पुरस्कृत प्रदान गर्ने जस्ता कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
९. मौजुदा जनशक्तिलाई समयानुकूल सक्षम बनाउन आन्तरिक एवं बाह्य सहयोगका आधारमा तालिम दिने नीतिलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
१०. हालको संगठन र संरचनामा O&M गरी आवश्यक दरबन्दी सृजना गरिने छ ।

१३. सुरक्षा नीति :

१. प्रहरी चौकी ठाटीकाँधको स्तर वृद्धि गरी इलाका प्रहरी चौकीमा रुपान्तरण गर्न सम्वद्ध निकायसंग सहकार्य गरिनेछ ।
२. गाउँपालिका क्षेत्र भित्र सुरक्षालाई व्यवस्थित गराउन पहल गरिनेछ ।
३. संघीय सरकार (केन्द्रिय सरकार) प्रदेश सरकार गठन पश्चात तिनै तहको समन्वयमा वन्ने नीति अनुरूप नगर प्रहरी संगठन लाई विस्तार गर्ने नीति लिइनेछ ।

१४. विविध:

१. प्रचलित ऐन नियममा व्यवस्था भए बमोजिम राजश्व बाँडफाँडको लागि सम्वन्धित निकाय संग समन्वय गरी अघि बढ्ने नीति लिइएकोछ ।
२. यस गा.पा. क्षेत्रभित्र रहेका ऐलानी तथा सार्वजनिक जग्गाको संरक्षण र उपभोग गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिदै खुलेका नयाँ तथा पुराना सडकहरुको व्यवस्थित अभिलेख तयारी गरी नक्साङ्कन गरिनेछ ।
३. धार्मिक, ऐतिहासिक, साँस्कृतिक महत्वका धरोहरहरुको मर्मत, संरक्षण र विकासमा जोड दिने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
४. गा.पा. क्षेत्र भित्र रहेका सम्पूर्ण सरोकारवालाहरु सँगको समन्वयमा गा.पा. का कार्यक्रम संचालन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

६. विभिन्न राष्ट्रका गा.पा., न.पा., उ.म. न.पा., मा.न.पा, सँग भगिनी सम्बन्ध स्थापनाका लागि पहल गरिनेछ ।
७. दातृ निकायहरुलाई ठाटीकाँधँ गाउँपालिकाको विकास निर्माणमा सहभातिको लागि अनुरोध गर्दै स्वास्थ्य लगानि वातावरण सृजना गरिने छ ।
८. ठाटीकाँधँ गाउँपालिका भित्र संचालित आयोजनाहरुलाई निरन्तरता दिने, साभेदार सँस्थाहरु सँग अनुरोध गर्ने ।
९. गा.पा.भित्र रहेको गाउँपालिका स्तरिय समिति तथा अन्य संगठित संस्थाहरुलाई क्रियाशिल बनाइनेछ ।
१०. उचित स्थानको जग्गामा व्यवस्थित बसपार्क निर्माण गर्न आवश्यक प्रक्रिया अगाडी बढाइ अतिक्रमणमा रहेका सार्वजनिक जग्गालाई संरक्षण समेत गरिनेछ ।
११. यस क्षेत्र भित्र काम गर्न चाहने विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी संघ संस्थाहरुलाई सकभर काममा दोहोरोपन नआउने गरी स्वीकृत दिइनेछ ।
१२. जेष्ठ नागरिकलाई मध्यनजर गरी व्यवस्थित दिवा सेवा संचालन गरिनेछ ।
१३. गै.स.स. हरुलाई जनहितमा कार्यक्रमहरु संचालन गर्न अनुमति दिई सहकार्य समेत गरिनेछ ।
१४. सभा सकिएपछि पनि अनुमति लिन आउने सामाजिक संस्थाहरुलाई गा.पा.प्रमुख बाट औचित्य हेरी अनुमति दिन सक्ने गरी व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१५. नदी किनारा, बाढी पहिरोको जोखिममा रहेका वस्तीहरु स्थानान्तरण गर्ने नीति लिइनेछ ।
१६. गाउँपालिकाको कामलाई व्यवस्थित गर्न आवश्यक परामर्श सेवा खरिद गर्ने नीति लिइनेछ ।
१७. छिटो प्रतिफल दिने खालका आयोजना तथा आर्थिक विकासको क्षेत्रमा सहयोग गर्ने खालका आयोजनाको विकासमा बढवा दिइनेछ ।
१८. गाउँपालिका द्वारा निर्माण गरिने खानेपानी तथा सिचाई योजनामा अनिवार्य मर्मत सम्भार कोषको व्यवस्थापन गर्ने नीति लिइनेछ ।
१९. प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम तथा मुख्यमन्त्री रोजगार कार्यक्रम मार्फत संचालन गरिने क्रियाकलापहरु संचालन गर्दा कृषि जन्य उत्पादन तथा दिगो आयमुलक क्षेत्रमा विशेष लगानी गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
२०. विपद् व्यवस्थापन तथा आपतकालिन उद्धारका लागि एक वडा एक सुविधा सम्पन्न सामुदायिक भवन र एक वडा एक खुल्ला मैदान निर्माण गर्ने नीति

अवलम्बन गरिने छ । सोको लागि प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम, मुख्यमन्त्री रोजगार कार्यक्रम तथा विभिन्न साभेदार निकाय संगको समन्वयको माध्यमबाट यसै आर्थिक वर्षबाट कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

२१. गाउँपालिका लगायत सबै शैक्षिक संस्था तथा स्वास्थ्य संस्थाहरुमा विभिन्न साभेदार निकायको साभेदारीमा विपद् प्रतिकार्य योजना निर्माण गरिनेछ ।

२२. सार्वजनिक यातायातलाई व्यवस्थित गर्न यातायातका साधनहरुलाई सार्वजनिक यातायात प्रक्रियामा आवद्ध गराई निश्चित भाडा दर कायम गरि संचालन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

२३. राष्ट्रिय परिचयपत्र तथा पञ्जीकरण विभागद्वारा संचालित सामाजिक सुरक्षा तथा व्यक्तिगत घटना दर्ता प्रणाली सुदृढीकरण आयोजनालाई व्यवस्थित गरिनेछ ।

२४. संघीय सरकार, प्रदेश सरकार लगायत विभिन्न निकायबाट हस्तान्तरित आयोजना तथा कार्यक्रम संचालन तथा व्यवस्थापन गरिनेछ ।

१५. अन्तमा, प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रम तयारीका क्रममा सल्लाह, सुझाव र योगदान गर्नुहुने गाउँपालिकाका अध्यक्ष, गाउँ कार्यपालिकाका सदस्य तथा गाउँ सभा सदस्यज्यूहरु, राजनीतिक दलका प्रतिनिधि, विज्ञ समूह, ठाटीकाँध गाउँपालिकाका कर्मचारीहरु, निजी क्षेत्र, नागरिक समाज, सञ्चारकर्मी तथा सम्पूर्ण ठाटीकाँधवासीहरु प्रति अन्तरहृदयबाट आभार र कृतज्ञता प्रकट गर्दछु ।

सुस्मिता सिंह
उपाध्यक्ष
ठाटीकाँध गाउँपालिका

